

نقش اساتید و دانشجویان ورزشکار در افزایش تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم

عظیم عظیمی^۱، عین‌اله سکینه‌پور^۲

چکیده:

جنگ نرم به‌عنوان ابزاری برای تأثیرگذاری بر نگرش‌ها و هویت فرهنگی جوامع هدف از طریق ابزارهای فرهنگی و رسانه‌ای، تهدیدی جدی برای فرهنگ و هویت ملی محسوب می‌شود. در این شرایط، تاب‌آوری فرهنگی به‌عنوان توانایی حفظ و تقویت ارزش‌ها و هویت در برابر تهدیدات، اهمیت می‌یابد. دانشگاه به‌عنوان کانون اصلی شکل‌دهی هویت فکری و اجتماعی، نقش محوری در تقویت این تاب‌آوری دارد. این پژوهش با هدف تبیین نقش اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار در افزایش تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم و ارائه چارچوبی علمی برای بهره‌گیری از این ظرفیت انجام شد. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به روش توصیفی-تحلیلی (پیمایشی) بود. جامعه آماری شامل کلیه اساتید و دانشجویان ورزشکار دانشگاه فرهنگیان استان کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ بودند که نمونه‌ای به حجم ۳۱۰ نفر (۶۰ استاد و ۲۵۰ دانشجو) به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته گردآوری و با نرم‌افزار SPSS و با به کارگیری آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد بین نقش اساتید دانشگاه $r=0/61$ و نقش دانشجویان ورزشکار $r=0/54$ با تاب‌آوری فرهنگی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد این دو متغیر در مجموع ۴۸ درصد از واریانس تاب‌آوری فرهنگی را تبیین می‌کنند. نقش اساتید دانشگاه $Beta=0/48$ و نقش دانشجویان ورزشکار $Beta=0/36$ هر دو به‌صورت مثبت و معنادار تاب‌آوری فرهنگی را پیش‌بینی می‌کنند که سهم تبیینی نقش اساتید بیشتر بود. یافته‌ها مؤید آن است که اساتید دانشگاه به‌عنوان مراجع فکری و فرهنگی، و دانشجویان ورزشکار به‌عنوان کنشگران دارای سرمایه اجتماعی و الگوهای تأثیرگذار، نقش مکمل و هم‌افزایی در افزایش تاب‌آوری فرهنگی دانشگاه در برابر جنگ نرم ایفا می‌کنند.

واژگان اصلی: جنگ نرم، تاب‌آوری فرهنگی، اساتید دانشگاه، دانشجویان ورزشکار، دانشگاه فرهنگیان.

مقدمه

با ورود به قرن بیست‌ویکم، مفهوم جنگ دچار تحول کارکردی و محتوایی شده و الگوهای سنتی مبتنی بر قدرت سخت، به‌تدریج جای خود را به اشکال نوین اعمال قدرت داده‌اند. در این میان، جنگ نرم به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای قدرت‌های بزرگ برای تأثیرگذاری بر سیاست داخلی و خارجی سایر کشورها مطرح شده است (Blechman, 2004). برخلاف جنگ‌های کلاسیک که بر استفاده از ابزارهای نظامی و درگیری فیزیکی استوار بودند، جنگ نرم بر کنترل ذهن‌ها و تغییر در نگرش‌ها و افکار عمومی از طریق ابزارهای فرهنگی، رسانه‌ای و ارتباطی تأکید دارد (Hammond, 2018). در این نوع تقابل، قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای می‌کوشند با بهره‌گیری از روش‌های نفوذ نرم‌افزاری، ارزش‌ها و هویت‌های جوامع هدف را دگرگون ساخته و اهداف خود را در قالب پروژه‌های فرهنگی و رسانه‌ای دنبال کنند؛ رویکردی که به دلیل هزینه‌های کمتر و اثربخشی بلندمدت، به‌طور فزاینده‌ای در سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا و سایر قدرت‌ها مورد استفاده قرار گرفته است (Walzer, 2017).

در چنین شرایطی، فرهنگ به‌عنوان نظامی از معانی، نمادها، ارزش‌ها و هنجارها، به مهم‌ترین بستر تحقق و پیشبرد جنگ نرم تبدیل می‌شود (غلامرضایی، ۱۳۹۴). فرهنگ چارچوبی است که افراد از طریق آن واقعیت‌های اجتماعی را ادراک، تفسیر و معنا می‌کنند و کنش‌های فردی و جمعی خود را بر اساس آن سامان می‌دهند. از این منظر، تغییر در مؤلفه‌های فرهنگی می‌تواند بدون اعمال فشار مستقیم، منجر به دگرگونی عمیق در نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی شود. به همین دلیل، جنگ نرم به‌طور هدفمند در پی تضعیف یا بازتعریف عناصر فرهنگی جوامع، به‌ویژه در میان نسل جوان و نخبگان علمی است؛ نسلی که نقش تعیین‌کننده‌ای در آینده فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جوامع ایفا می‌کند (اسلامیان، ۱۳۹۲).

یکی از پیامدهای مستقیم تأثیرگذاری فرهنگی جنگ نرم، ایجاد اختلال در فرآیند شکل‌گیری و بازتولید هویت فردی و جمعی است. هویت، پاسخی بنیادین به پرسش «من کیستم؟» محسوب می‌شود و نقش اساسی در جهت‌گیری‌ها، تعلقات و کنش‌های اجتماعی افراد دارد. جنگ نرم با بهره‌گیری از ابزارهای رسانه‌ای، نمادین و گفتمانی، تلاش می‌کند روایت‌های جایگزین و گاه متعارضی از هویت ارائه داده و از این طریق پیوندهای هویتی افراد با ارزش‌های بومی، ملی و دینی را تضعیف کند. این مسئله در محیط‌های دانشگاهی، که بستر اصلی شکل‌گیری و تثبیت هویت فکری و اجتماعی جوانان به شمار می‌رود، اهمیت مضاعفی می‌یابد (جعفرزاده و همکاران، ۱۳۹۳).

در امتداد این روند، ادراک به‌عنوان حلقه واسط میان فرهنگ، هویت و رفتار اجتماعی، نقش کلیدی در تحقق اهداف جنگ نرم ایفا می‌کند. ادراک، نحوه فهم و تفسیر افراد از واقعیت‌های پیرامونی است و

جنگ نرم با دستکاری در چارچوب‌های ادراکی، برجسته‌سازی گزینشی اطلاعات و تولید روایت‌های معنا‌ساز، می‌کوشد برداشت مخاطبان از پدیده‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی را دگرگون سازد. تغییر در ادراک، زمینه‌ساز تغییر نگرش و در نهایت تغییر رفتار اجتماعی بوده و می‌تواند پیامدهایی نظیر کاهش مشارکت اجتماعی، بی‌اعتمادی، بی‌تفاوتی فرهنگی و تضعیف سرمایه اجتماعی را به همراه داشته باشد (علی محمدی و همکاران، ۱۴۰۴).

در چنین بستری، مفهوم تاب‌آوری فرهنگی به‌عنوان یکی از راهبردهای اساسی مقابله با جنگ نرم مطرح می‌شود. تاب‌آوری فرهنگی به توانایی یک جامعه یا نهاد اجتماعی در حفظ، بازتولید و تقویت معانی، ارزش‌ها و هویت فرهنگی خود در برابر فشارها، تهدیدها و تحریف‌های بیرونی اطلاق می‌شود (مرادی بهمنی، ۱۴۰۴؛ خدامرادی و همکاران، ۱۴۰۰).

جامعه‌ای که از سطح بالایی از تاب‌آوری فرهنگی برخوردار باشد، نه تنها در برابر همه‌های نرم آسیب‌پذیر نخواهد بود، بلکه قادر است با بازخوانی خلاقانه فرهنگ خود، پاسخ‌های فعالانه و هوشمندانه‌ای به چالش‌های نوظهور ارائه دهد (عراقی و همکاران، ۱۴۰۱). دانشگاه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای تولید فکر، معنا و هویت، نقش محوری در تقویت تاب‌آوری فرهنگی ایفا می‌کند (درتاج و همکاران، ۱۴۰۴).

در شرایط کنونی، دانشگاه‌ها به‌عنوان کانون‌های اصلی تولید اندیشه و تربیت نیروی انسانی، در خط مقدم مواجهه با جنگ نرم قرار دارند. با این حال، علی‌رغم تأکیدهای نظری بر نقش دانشگاه در مقابله با تهدیدهای نرم، بهره‌گیری منسجم و هدفمند از ظرفیت سرمایه انسانی دانشگاه همچنان با کاستی‌های جدی مواجه است. سرمایه انسانی نه تنها به تحصیلات و تجربه افراد اشاره دارد، بلکه نگرش‌ها، انگیزه‌ها، تعهد سازمانی، انعطاف‌پذیری و توان کنشگری فرهنگی آنان را نیز دربرمی‌گیرد (Linnenluecke, 2017). در این میان، اساتید دانشگاه به‌عنوان مرجع فکری و الگوی رفتاری، نقش مهمی در تولید اندیشه، انتقال ارزش‌ها، شکل‌دهی چارچوب‌های ادراکی و بازتولید هویت فرهنگی دانشجویان ایفا می‌کنند (سلطانی بابوکانی و کشتی آرای، ۱۳۹۹). با این حال، نقش فرهنگی اساتید، به‌ویژه در میان اساتید غیرعلوم انسانی، غالباً به‌صورت ضمنی و غیرنظام‌مند باقی مانده و کمتر در قالب برنامه‌های هدفمند فرهنگی مورد توجه قرار گرفته است.

از سوی دیگر، ورزش دانشگاهی در بسیاری از سیاست‌ها و برنامه‌ها همچنان با نگاهی ابزاری و صرفاً جسمانی نگریده می‌شود، در حالی که دانشجویان ورزشکار به دلیل برخورداری از سرمایه

اجتماعی، الگو بودن در میان همسالان و روحیه جمع‌گرایی، ظرفیت بالایی برای اثرگذاری فرهنگی و انتقال غیررسمی ارزش‌ها دارند (بشارت و همکاران، ۱۳۸۷؛ دانا و همکاران، ۱۴۰۱). ورزش در محیط‌های دانشگاهی می‌تواند به‌عنوان شکلی از قدرت نرم مثبت عمل کرده و از طریق ایجاد جذابیت، همبستگی و انتقال غیرمستقیم ارزش‌ها، به تقویت فرهنگ دانشگاهی و افزایش تاب‌آوری فرهنگی کمک کند. (حسن زاده و قاسمی، ۱۴۰۴)

در وضعیت مطلوب، پیوند هدفمند میان نقش اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار می‌تواند به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های راهبردی دانشگاه در افزایش تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم مورد استفاده قرار گیرد. با این حال، فاصله معناداری میان وضعیت موجود و وضعیت مطلوب وجود دارد که ناشی از فقدان برنامه‌ریزی مبتنی بر شواهد، کمبود پژوهش‌های دانشگاه‌محور و نبود چارچوب‌های علمی برای تبیین این پیوند است. تداوم این وضعیت می‌تواند به افزایش آسیب‌پذیری فرهنگی دانشگاه‌ها، تضعیف هویت جمعی دانشجویان و کاهش توان مقابله با هجمه‌های نرم منجر شود.

بررسی ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات مرتبط با جنگ نرم عمدتاً در سطح کلان و با رویکردهای سیاسی-امنیتی متمرکز بوده و کمتر به محیط‌های دانشگاهی به‌عنوان بسترهای اصلی شکل‌گیری ادراک و هویت فرهنگی پرداخته‌اند (مرتضویان و صفری، ۱۳۹۳). از سوی دیگر، پژوهش‌های دانشگاه‌محور غالباً نقش ورزش را به ابعاد جسمانی یا سلامت محدود کرده و ظرفیت دانشجویان ورزشکار را به‌عنوان کنشگران فرهنگی و حاملان سرمایه اجتماعی در مقابله با جنگ نرم نادیده گرفته‌اند (جهان‌فر و همکاران، ۱۴۰۱). افزون بر این، پیوند مفهومی و تجربی میان تاب‌آوری فرهنگی و جنگ نرم در بافت دانشگاهی، به‌ویژه با تأکید هم‌زمان بر نقش اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار، تاکنون به‌صورت منسجم مورد بررسی قرار نگرفته است؛ خلأیی که پژوهش حاضر درصدد پوشش آن است. (عراقی و همکاران، ۱۴۰۱)

نوآوری اصلی این پژوهش در پیوند مفهومی میان تاب‌آوری فرهنگی و ورزش دانشگاهی و بازتعریف نقش دانشجویان ورزشکار به‌عنوان کنشگران فرهنگی فعال در مواجهه با جنگ نرم نهفته است. افزون بر این، پژوهش حاضر با اتخاذ رویکردی میان‌رشته‌ای و ارائه مدلی مفهومی از تعامل اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار، چارچوبی کاربردی برای برنامه‌ریزی فرهنگی دانشگاه‌ها در تقویت تاب‌آوری فرهنگی فراهم می‌سازد (فرهی بوزنجانی و همکاران، ۱۳۹۰). از منظر نظری، این پژوهش با گسترش ادبیات جنگ نرم در سطح دانشگاهی، افزودن مفهوم تاب‌آوری فرهنگی و پیوند دادن آن با ورزش

دانشگاهی، خلأ موجود میان مطالعات فرهنگی-امنیتی و حوزه تربیت بدنی را پوشش می‌دهد. از منظر کاربردی و اجتماعی، نتایج پژوهش می‌تواند مبنایی برای سیاست‌گذاری فرهنگی دانشگاه‌ها، طراحی برنامه‌های فرهنگی-ورزشی هدفمند و بهره‌گیری از دانشجویان ورزشکار به‌عنوان سفیران فرهنگی در جهت تقویت هویت جمعی و کاهش آسیب‌پذیری نسل جوان فراهم سازد.

هدف پژوهش حاضر تبیین نقش اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار در افزایش تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم در محیط‌های دانشگاهی و ارائه چارچوبی علمی برای بهره‌گیری هدفمند از ظرفیت سرمایه انسانی دانشگاه در این زمینه است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و روش کمی و از نوع توصیفی-تحلیلی (پیمایشی) است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان و اساتید ورزشکار دانشگاه فرهنگیان استان کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ است. با توجه به ناهمگن بودن جامعه آماری، نمونه‌گیری به روش تصادفی طبقه‌ای انجام می‌شود؛ به‌گونه‌ای که اساتید و دانشجویان به‌عنوان دو طبقه اصلی در نظر گرفته می‌شوند. حجم نمونه هر طبقه بر اساس فرمول کوکران و متناسب با حجم هر طبقه تعیین می‌گردد. در این پژوهش، حجم نمونه شامل حدود ۶۰ نفر از اساتید و ۲۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بود. حجم کل نمونه ۳۱۰ نفر بود.

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته است که بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش طراحی شده و شامل چهار بخش اصلی است: اطلاعات جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان، گویه‌های مربوط به نقش فرهنگی و آموزشی اساتید دانشگاه، گویه‌های مربوط به نقش دانشجویان ورزشکار در محیط دانشگاه، گویه‌های مربوط به تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم، گویه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای (از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) تنظیم شده‌اند. به‌منظور بررسی روایی صوری و محتوایی پرسشنامه، از نظر اساتید متخصص در حوزه‌های علوم تربیتی، علوم اجتماعی و تربیت بدنی استفاده می‌شود. پایایی ابزار پژوهش نیز با اجرای آزمون مقدماتی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار می‌گیرد؛ به‌طوری که مقدار آلفای بالاتر از ۰/۷ به‌عنوان پایایی قابل قبول در نظر گرفته می‌شود.

روش جمع‌آوری داده‌ها

پرسشنامه‌ها پس از اخذ مجوزهای لازم، به صورت حضوری یا الکترونیکی در اختیار اساتید و دانشجویان ورزشکار دانشگاه فرهنگیان کرمانشاه قرار می‌گیرد. مشارکت در پژوهش داوطلبانه بوده و اصول اخلاق پژوهش، از جمله محرمانگی اطلاعات و رضایت آگاهانه پاسخ‌دهندگان، رعایت می‌شود.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل می‌شوند. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌هایی نظیر فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده می‌شود. در بخش آمار استنباطی، به منظور بررسی تأثیر نقش اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار بر تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم، از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده خواهد شد. سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته می‌شود.

یافته‌ها

در جدول یک شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد (جدول ۱).

متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
نقش اساتید دانشگاه	۶۰	۲/۱۰	۴/۹۰	۳/۹۲	۰/۵۵
نقش دانشجویان ورزشکار	۲۵۰	۱/۸۰	۴/۸۰	۳/۶۷	۰/۶۴
تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم	۳۱۰	۲/۰۰	۴/۹۵	۳/۸۰	۰/۵۸

در جدول ۱ میانگین‌های بالاتر از حد متوسط نشان می‌دهد که پاسخ‌دهندگان، نقش اساتید و دانشجویان ورزشکار را در تقویت تاب‌آوری فرهنگی نسبتاً مطلوب ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۲. ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	نقش اساتید دانشگاه	نقش دانشجویان ورزشکار	تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم
نقش اساتید دانشگاه	۱		
نقش دانشجویان ورزشکار	۰/۳۹	۱	
تاب‌آوری فرهنگی	۰/۶۱	۰/۵۴	۱

مطابق با جدول ۲ بین نقش اساتید دانشگاه و تاب‌آوری فرهنگی $r=۰/۶۱$ و نیز بین نقش دانشجویان ورزشکار و تاب‌آوری فرهنگی $r=۰/۵۴$ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۳. خلاصه مدل رگرسیون چندگانه پیش‌بینی تاب‌آوری فرهنگی

مدل	R	R ²	R ² تعدیل شده	خطای استاندارد
۱	۰/۶۹	۰/۴۸	۰/۴۷	۰/۴۳

مطابق با جدول ۳ متغیرهای مستقل پژوهش (اساتید و دانشجویان ورزشکار)، در مجموع ۴۸ درصد از واریانس تاب‌آوری فرهنگی را تبیین می‌کنند که بیانگر قدرت تبیینی مناسب مدل است.

جدول ۴ ضرایب رگرسیون چندگانه متغیرهای پیش‌بین تاب‌آوری فرهنگی

متغیر پیش‌بین	B	خطای استاندارد	Beta	T	سطح معناداری
ثابت	۱/۰۵	۰/۱۷	—————	۶/۱۷	۰/۰۰۱
نقش اساتید ورزشکار دانشگاه	۰/۴۴	۰/۰۵	۰/۴۸	۸/۸۵	۰/۰۰۱
نقش دانشجویان ورزشکار	۰/۳۵	۰/۰۶	۰/۳۶	۶/۰۲	۰/۰۰۱

مطابق با جدول ۴ نقش اساتید دانشگاه $B=0/48$ و نقش دانشجویان ورزشکار $B=0/36$ به صورت مثبت و معنادار توان پیش‌بینی تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم را دارند و نقش اساتید از قدرت تبیین بیشتری برخوردار است.

نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر نقش اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار در افزایش تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم در دانشگاه فرهنگیان استان کرمانشاه بود. نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل‌های آماری نشان داد که هر دو متغیر نقش اساتید دانشگاه و نقش دانشجویان ورزشکار، رابطه‌ای مثبت و معنادار با تاب‌آوری فرهنگی دارند و به‌طور معناداری قادر به پیش‌بینی آن هستند. این یافته‌ها بیانگر آن است که سرمایه انسانی دانشگاه، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های درون‌سازمانی، نقشی اساسی در تقویت ظرفیت فرهنگی دانشگاه برای مواجهه با تهدیدهای نرم ایفا می‌کند.

یافته‌های مربوط به نقش اساتید دانشگاه نشان داد که این متغیر بیشترین قدرت تبیین را در پیش‌بینی تاب‌آوری فرهنگی دارد. این نتیجه قابل تبیین است؛ زیرا اساتید دانشگاه به‌عنوان مرجع فکری، علمی و فرهنگی، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی به چارچوب‌های ادراکی، نگرشی و هویتی دانشجویان دارند. شیوه تدریس، نوع تعاملات آموزشی، موضع‌گیری‌های فرهنگی و توانایی اساتید در تقویت تفکر انتقادی می‌تواند در افزایش آگاهی دانشجویان نسبت به ماهیت جنگ نرم و مصون‌سازی آنان در برابر تحریف‌های فرهنگی نقش مؤثری داشته باشد. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین که بر نقش کلیدی اساتید در مقابله

با جنگ نرم و تقویت بصیرت فرهنگی دانشجویان تأکید کرده‌اند، هم‌راستا است (کلاستر نیستانکی و همکاران، ۱۴۰۳).

از سوی دیگر، نتایج پژوهش نشان داد که نقش دانشجویان ورزشکار نیز تأثیر مثبت و معناداری بر تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم دارد. این یافته مؤید آن است که دانشجویان ورزشکار، به دلیل برخورداری از سرمایه اجتماعی، مقبولیت در میان همسالان، روحیه جمع‌گرایی و حضور فعال در شبکه‌های رسمی و غیررسمی دانشگاه، ظرفیت بالایی برای انتقال غیرمستقیم ارزش‌ها، هنجارها و الگوهای فرهنگی دارند (پاشائی و عبدوی، ۱۴۰۴). ورزش در محیط دانشگاهی می‌تواند به‌عنوان شکلی از قدرت نرم مثبت عمل کرده و از طریق ایجاد جذابیت، همبستگی اجتماعی و الگوپذیری، به تقویت هویت جمعی و افزایش تاب‌آوری فرهنگی کمک کند. این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌هایی که ورزش را عاملی مؤثر در تقویت سرمایه اجتماعی، انسجام فرهنگی و تاب‌آوری اجتماعی معرفی کرده‌اند، همخوانی دارد. (قبادی عنصرودی و امیدی، ۱۴۰۳)

یکی از یافته‌های مهم پژوهش حاضر، تأیید نقش هم‌افزای اساتید دانشگاه و دانشجویان ورزشکار در تبیین تاب‌آوری فرهنگی است. نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد که ترکیب این دو مؤلفه سرمایه انسانی، بخش قابل توجهی از واریانس تاب‌آوری فرهنگی را تبیین می‌کند. این امر نشان می‌دهد که تقویت تعامل هدفمند میان اساتید و دانشجویان ورزشکار می‌تواند به‌عنوان راهبردی مؤثر در سیاست‌گذاری فرهنگی دانشگاه‌ها مورد توجه قرار گیرد. در واقع، دانشگاه زمانی می‌تواند در برابر جنگ نرم از تاب‌آوری فرهنگی بالاتری برخوردار باشد که ظرفیت‌های رسمی (اساتید) و غیررسمی (دانشجویان ورزشکار) به‌صورت مکمل و هماهنگ به کار گرفته شوند. (جوانمرد و همکاران، ۱۴۰۳)

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مقابله با جنگ نرم در محیط‌های دانشگاهی صرفاً از طریق رویکردهای سلبی یا امنیتی امکان‌پذیر نیست، بلکه نیازمند تقویت درونی سرمایه انسانی، ارتقای فرهنگ دانشگاهی و بهره‌گیری هوشمندانه از ظرفیت‌های فرهنگی و ورزشی دانشگاه است. بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که توجه به نقش فرهنگی اساتید دانشگاه و بازتعریف جایگاه دانشجویان ورزشکار به‌عنوان کنشگران فرهنگی فعال، می‌تواند نقش مؤثری در افزایش تاب‌آوری فرهنگی دانشگاه‌ها در برابر جنگ نرم ایفا کند.

بر اساس یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود: برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی اساتید دانشگاه با محوریت سواد فرهنگی و شناخت جنگ نرم طراحی و اجرا شود. از ظرفیت تیم‌ها و انجمن‌های ورزشی

دانشگاهی به‌عنوان بسترهای انتقال ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی بهره‌گیری هدفمند صورت گیرد. تعامل سازمان‌یافته میان اساتید و دانشجویان ورزشکار در قالب برنامه‌های فرهنگی-ورزشی مشترک تقویت شود. این پژوهش محدود به دانشگاه فرهنگیان استان کرمانشاه بوده و تعمیم نتایج آن به سایر دانشگاه‌ها باید با احتیاط صورت گیرد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با استفاده از روش‌های ترکیبی (کمی-کیفی) و در سایر دانشگاه‌ها انجام شود تا ابعاد عمیق‌تری از نقش سرمایه انسانی در افزایش تاب‌آوری فرهنگی در برابر جنگ نرم مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- اسدزندی، مینو؛ لطفیان، لایلا؛ حسینی، سید مجید؛ ابولقاسمی، حسن (۱۳۹۹). طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه سلامت معنوی حرفه‌ای اساتید (افسران جنگ نرم)، ۲۲(۹۷)، ۱۲۰۹-۱۲۲۱.
- اسلامیان، حسن (۱۳۹۲). نگاهی آسیب‌شناسانه به جنگ نرم-با تاکید بر جایگاه و نقش استادان دانشگاه در میدان جنگ نرم، دانش انتظامی مازندران، ۴(۱۳)، ۲۷-۴۱.
- بشارت، محمدعلی؛ صالحی، مریم؛ شاه محمدی، خدیجه؛ نادعلی، حسین؛ زبردست، عدرا (۱۳۸۷). رابطه تاب‌آوری و سخت‌کوشی با موفقیت ورزشی و سلامت روانی در ورزشکاران، روانشناسی معاصر، ۳(۲)، ۳۸-۴۹.
- پاشائی، سجاد؛ عبدوی، فاطمه (۱۴۰۴). ارائه الگوی ارتقای بسترهای فرهنگی و اجتماعی ورزش بانوان، https://jsmk.tabrizu.ac.ir/article_19969.html
- پورنصرالله، صفدر؛ بهرامی، شهاب؛ عبدی، حسین (۱۴۰۰). تدوین مدل نقش ورزش در اوقات فراغت بر کاهش آسیب‌های اجتماعی؛ تئوری داده‌بنیاد، ۱۳(۴۴)، ۳۱-۵۶.
- جعفرزاده، محمدرحیم؛ حسینی، سید محمد؛ جاهد، حسینعلی (۱۳۹۳). پیامدهای جنگ نرم بر هویت فرهنگی دانشجویان: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان بهبهان، مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۱۵(۲۸)، ۱۶۵-۱۹۰.
- جهان‌فر، رضا؛ مرادیان، محسن؛ قاسمی، عاصمه (۱۴۰۱). مطالعه جامعه‌شناختی نقش ورزش و نهادهای ورزشی در ساختار جنگ (نمونه موردی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران)، ۱۸(۱)، ۶۱-۸۴.
- جوانمرد، کمال؛ صنعتی، کامبیز؛ موسوی، آزاده (۱۴۰۳). نقش ورزش در تاب‌آوری اجتماعی ورزشکاران: مطالعه‌ای در شهر کرمان، پژوهش‌های جامعه‌شناختی، ۱۸(۲)، ۱۰۶-۱۲۱.
- حسن‌زاده، نیما؛ قاسمی، رضا (۱۴۰۴). بررسی اثرات ورزش حرفه‌ای در تقویت هویت ملی و قدرت نرم ایران. https://fasname.msy.gov.ir/article_1028.html
- خداامردی، صادق؛ مداحی، محمدابراهیم؛ احدی، حسن؛ بشارت، محمدعلی؛ محمد؛ مظاهری تهرانی، مهدی (۱۴۰۰). مقدمه بر مفهوم پردازی تاب‌آوری فرهنگی، مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۱۱(۳۸)، ۲۷۶-۲۹۷.
- خدایی، رضا؛ زارعی، اصغر (۱۳۹۵). تبیین کارکرد سیاسی جنگ نرم دشمن در دانشگاه‌ها و ارائه راهبرد مقابله‌ای، ۱۹(۶)، ۸۳-۱۱۹.

- دارا، جلیل؛ الفی، محمدرضا (۱۳۹۲). نقش مدیران فرهنگی دانشگاه ها در مقابله با جنگ نرم، پژوهش های انقلاب اسلامی، ۲(۲)، ۱۹۵-۲۱۲.
- دانا، امیر؛ گل‌زاده، فرشته؛ رنجبری، شیدا؛ عبدی، کاملیا (۱۴۰۱). رابطه بین مسئولیت پذیری اجتماعی با رفتارهای حفاظت از محیط زیست با نقش میانجی سرمایه فرهنگی در دانشجویان ورزشکار، فضای جغرافیایی، ۲۲(۷۹)، ۲۱۱-۲۲۸.
- درتاج، یاسر؛ قاسمی، علی اکبر؛ امیرزاده، فاطمه (۱۴۰۴). بررسی رابطه بین هوش فرهنگی با تاب‌آوری و جهت گیری مذهبی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان استان بوشهر، مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، ۲۹(۱۰۳)، ۹۱-۱۱۸.
- سلطانی بابوکانی، شهین؛ کشتی آرای، نرگس (۱۳۹۹). رابطه بین هویت فرهنگی با کیفیت تدریس اساتید دانشگاه، پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۱۷(۶۴)، ۱۲۱-۱۳۳.
- صنعتی، کامبیز؛ جوانمرد، کمال (۱۴۰۲). نقش ورزش در تاب‌آوری اجتماعی ورزشکاران آمادگی جسمانی شهر کرمان، ۱(۱)، ۱۵۱-۶۲.
- عراقی، عبدالله؛ بیدگلی، محمد؛ رحیمی ده برزوئی، اصغر (۱۴۰۱). واکاوی اهداف جنگ شناختی دشمن و راهکارهای تاب‌آوری مقابله با آن با تاکید بر آموزه های قرآن، مطالعات دفاع مقدس، ۸(۴)، ۱۴۳-۱۶۲.
- علی محمدی، سجاد؛ آبیاری، علی؛ اصغرزاده، اصغر (۱۴۰۴). شناسایی مولفه‌ها و شاخص‌های جنگ شناختی موثر بر رفتار اجتماعی و نظامی کارکنان در مدیریت صحنه نبرد، مدیریت و پژوهش‌های دفاعی، ۲۴(۱۰۸)، ۱۹۵-۲۱۸.
- غلامرضایی، علی اصغر (۱۳۹۴). ویژگی هدفمند جنگ نرم، تهاجم بر ساختار فرهنگی. رسانه‌های دیداری و شنیداری، ۱۱(۲۷)، ۸۵-۱۰۰.
- فرهی بوزنجانی، برزو؛ حسینی، قاسم؛ غفوری، مجید (۱۳۹۰). بررسی ابعاد و پیامدهای جنگ نرم در نظرسنجی از مدیران و اعضای هیئت علمی جامعه دانشگاهی، ۹(۲۸)، ۱۸۴-۲۱۰.
- قبادی عنصرودی، کاظم؛ امید، ابوالفضل (۱۴۰۳). بررسی ارتباط بین میزان فعالیت های ورزشی و سرمایه اجتماعی در بین کارگران کارخانجات منتخب تبریز، ۲(۱)، ۲۸-۴۲.
- کلاتر نیستانی، محمدحسن؛ اسدزندی، مینو؛ حسینی، سید مرتضی (۱۴۰۳). دیدگاه افسران جنگ نرم در مورد تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت معنوی دانشجویان ایران: مطالعه داده بنیاد در دانشگاه نظامی، طب نظامی، ۲۶(۶)، ۲۵۸۳-۲۵۹۴.

- لباف، فریا (۱۳۹۰). مقابله با جنگ نرم در دانشگاه (با تاکید بر نقش اساتید و دانشجویان)، ۵(۲۱)، ۱۰۳-۱۲۴.
- محمودی، مدینه؛ قاسم مسلک، منیره؛ پیری، موسی (۱۴۰۴). تحلیل ساختاری تأثیر کیفیت خدمات دانشگاهی بر کیفیت زندگی دانشجویان و توانمندی کاهش مشکلات فرهنگی اجتماعی با نقش میانجی تأثیر تمرین‌های ورزشی، ۱(۳)، ۱-۱۶.
- مرادی بهمنی، علی (۱۴۰۴). دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با جنگ شناختی؛ چالش‌ها و فرصت‌ها، شناخت پژوهی مطالعات سیاسی، ۲(۴)، ۳۰-۵۵.
- مرتضویان، سیدعلی؛ صفری، اسکندر (۱۳۹۳). کارکردهای جنگ نرم دشمن در دانشگاه‌ها با تاکید بر مؤلفه علم و ارائه راهبردهای مقابله، امنیت ملی، ۴(۱۴)، ۳۵-۶۰.
- موسوی فرد، سیدمحمدرضا؛ هدائی، فرخ؛ فراتی، مریم؛ موسوی، زهرا (۱۴۰۴). آسیب‌شناسی فقهی- فرهنگی رفتارهای هنجارشکنانه چهره‌های مشهور ورزشی و رسانه‌ای در فضای مجازی، ۲(۱)، ۱۴۱-۱۶۶.
- Blechman BMJPSQ. Soft Power: the Means to Success in World Politics. 2004;119(4):680-2.
- Castells M. The power of identity: John Wiley & Sons; 2011.
- Hammond P. Framing post-Cold War conflicts: The media and international intervention: Manchester University Press; 2018.
- Heydari M, Khoshbavar D. Level and Attitude of Faculty Members of Hamadan University of Medical Sciences Toward Cultural Duties in Line with Spiritual Health. 2023.
- Linnenluecke MKJIJomr. Resilience in business and management research: A review of influential publications and a research agenda. 2017;19(1):4-30.
- Pierre B, Richardson JJHoT, Education RftSo. The forms of capital. 1986;241:241-58.
- Walzer M. Soft war: The ethics of unarmed conflict: Cambridge University Press; 2017.